

Prievidzské jarmoky

Svoje spomienky na jarmoky v Prievidzi verne vystihol pán František Grešner pri rozprávání v Klube bôbarov. Toto jeho rozprávání vzbudilo aj vo mne veľa spomienok a v duchu som sa vrátila do rokov 1935 až 1940.

Spomínam si, že boli dvojaké jarmoky, tzv. výkladné a lichvacie. Výkladné jarmoky boli v centre mesta. Pomenovanie námestia sa menilo podľa štátneho zriadenia. Volalo sa námestie Masarykovo, potom Hlinkovo, námestie 4. apríla a teraz Nám. slobody. Vhodným priestorom na lichvacie jarmoky bolo Jarmočnisko pri Handlovke na konci Dlhej ulice. Možno preto, že tam bývalo veľa blata alebo že to bolo mimo mesta, boli preložené na Drevený rínek, neskôr Hurbanovo námestie. Oba jarmoky neboli v jednom termíne. Lichvací sa konal týždeň po výkladnom.

Jarmoky boli populárne a čulý život tu bol vítaný. Zaujemci prichádzali aj zo širšieho okolia, mnohí peši. Boli to gazdovia, gazdiné, mešťania, občania. Viacerí si zachovávali svoje rázovité oblečenie. Muži mali biele súkenné nohavice, vyšívané košele, kabanice, dlhé šuby, krpce, malé klobúčiky; ženy zasa široké tlačové sukne, živôtky, vlniaky, na hlavách ručníky, na chrbte krošne. Ich oblečenie svietilo čistotou. Na jarmok sa tešili a očakávali ho všetci zúčastnení: obchodníci, hrnčiari, kožušníci, súkenníci, pekári, perníkari, cukrári, krčmári, mäsiari, zeleninári, kováči, ale aj „lacný Jožko“, gazdovia a všetci ostatní, ktorí niečím podnikali a tu nachádzali odbyt svojich výrobkov. No a hlavne sa na ne tešili kupujúci, ktorí uspokojovali svoj záujem vybrať a nakúpiť si potrebné veci. Aj deti si prišli na svoje. Či ich už rodičia vzali na jarmok alebo im doniesli perník od Ertla, drevenú hračku, cukríky (kávičky) a pod., bolo to „jarmočno“ z jarmoka. Nám otecko na každý jarmok dal l.– Kės za čo sme si kúpili turecký med sekaný z kusa. To bol najlepší turecký med na svete! Na to sa oplatilo čakať od jarmoka do jarmoka.

My sme bývali na námestí, takže stavenie stánkov sme sledovali už deň vopred. Jarmočníci si po námestí porozkladali dosky, stavebný materiál na svoje šiatre – „krámy“, ako sme ich volali. Mnohí na námestí aj prenocovali a chránili si tak svoj materiál i tovar. Už včas ráno na svitaní bolo počuť klepanie, buchot i pravu. Pracovný život mal svoje tempo, stavali si stánky, ukladali tovar. Tí jarmočníci, ktorí chodievali pravidelne, mali vyhradený svoj „pľac“ a preto predávali na svojom obvyklom mieste. Doktorí nemali

šiatre, ale mali rozložený tovar priamo na zemi: hrnčiari a keramikári pred sestričkami (Mečiarovci a pani Nemcová), pred sv. Trojicou kožušníci z Mošoviec (mávali krásne vyšívane polovičné kožúšky), turecký med pred Kardošom, množstvo nasypanej hlávkovej kapusty pred Steinerom, kuchynský riad pred Singerom. Cukrovú vatu predávali pred Freibergom pri soche sv. Janka. Hlavné stánky boli pozdĺž kockami vyloženej cesty cez námestie. Pomedzi všetko prechádzal „lacný Jožko“ so svojou, vpredu na ramenách zavesenou nošou. Na nej mal naloženú, ako by sme dnes povedali bižutériu – korale, hrebene, nožíky, po boku mu viseli stužky, remene a pod. Svoj tovar horlivo ponúkal a mal odbyt. Priestor na námestí bol zaplnený všakovakým tovarom, šiatrami a vozmi, ktoré slúžili ako dopravný prostriedok. Jarmočníci chodili takmer z celého Slovenska, z mesta do mesta, a tak niektorí boli vlastne potulnými obchodníkmi.

Ešte k lichvacím jarmokom. Tie sa konali mimo hlavného námestia. Tu sa predával dobytok: kravy, voly, kone a drevo. Múkanie kráv a erdzanie koní nebolo vzácnosťou. Zábavné bolo ako jednali predávajúci a kupujúci medzi sebou. Nechýbali chvály na svojho „chovanca“ a zas pochybnosti jeho budúceho majiteľa; či kravka dobre dája, či koník dobre ťahá, aké má zuby, srst', kopytá, aký je ich zdravotný stav a pod. Keď sa dohodli, nasledovalo ťapnutie rukou a samozrejme „oldomáš“, na ktorý sa išlo do najbližšej krčmy, väčšinou ku Kardošovi alebo Ďurčánimu. Tu pred krčmou o agát priviazali svoj „úlovok“ a išlo sa piť. Tam bolo rečí a veselosti! To už pre nás deti nebola zábava. Báli sme sa podgurážených jarmočníkov. Okrem dobytky sa na lichvacích jarmokoch predávalo aj drevo (siahovica). Veľa práce mali aj na neďalekej mestskej váhe, na ktorej si podľa potreby svoj nákup prevažovali.

Krásne pocity vyvolávajú vo mne takéto spomienky. Znamenajú pre mňa návrat do krásnych detských i neskorších čias. Jarmoky sa konajú i dnes a kto nájde v nich čaro, aj tomu zostanú milé spomienky na celý život.

Margita Mihálová, rod. Kardošová (1929)

Poznámka redakcie: V Pútniku svätovojtešskom z roku 1937 sa uvádzajú: pavlovský 18. – 25. jan., katarínsky 6. – 13. febr., jozefský 12. – 19. marca, 26. apríla a 3. mája, ladislavský 20. a 27. júna, vavrinský 3. a 10. augusta, na Povýšenie kríža 7. a 14. sept., lukáčsky 11. a 18. okt., ondrejský 23. a 30. nov., tomášsky 1. a 28. decembra. Ale v roku 1938 už len názvy: na obrát. Pavla, Jozefa, nalez. sv. Kríža, Ladislava, Vavrinca, pozdv. sv. Kríža, Lukáša a Ondreja. Výkladný týždeň pred dobytčím. Vo štvrtok týždňa, v ktorom je Kataríny dobytčí, v nasledujúci štvrtok výkladný.